HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מניין לשנוי בגדים. שהוא דרך כבוד לפני המקום: ולבש בגדים אחרים והוליא את הדשן. הזקיקו הכתוב ללבוש בגדים פחותים בשעת הוצאת הדשן שאינה עבודה חשובה כדי שלא ימאסו בגדיו החשובים שעובד בהן עבודות אחרות ואמיה כגון קיטור וניסוך: ואמר רבי ר'

מניין לשנוי בגדים מן התורה שנא' [1]ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים [6]ותנא דבי רבי ישמעאל לימדך תורה דרך ארץ בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו [5]אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [8]גנאי הוא לת"ח שיצא במנעלים המטולאים לשוק והא רבי אחא בר חנינא נפיק אמר רבי אחא בריה דרב נחמן בטלאי על גב טלאי [9] ואמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן [2]כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה שנאמר [2]כל משנאי אהבו מות [3]אל תקרי משנאי אלא משנאיי רבינא אמר רבד איתמר ולא פליגי הא בגלימא הא בלבושא ואמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מאי דכתיב [3]כאשר הלך עבדי ישעיהו [7]ערום ויחף ערום בבגדים בלואים ויחף במנעלים המטולאים [8]תנן התם רבב על המרדע חוצץ רשב"ג אומר עד כאיסר האיטלקי ועל הבגדים מצד אחד אינו חוצץ משני צדדין חוצץ רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל אף מצד אחד חוצץ בעא מיניה רבי שמעון בן לקיש מר' חנינא מרדעת מצד אחד או משני צדדין אמר ליה זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דתנן[1] רבי יוסי אומר [2]של בגאין מצד אחד ושל בור משני צדדין [4]ולא תהא מרדעת חשובה מבגדו של עם הארץ מאי בגאין אמר רבי יוחנן אלו תלמידי חכמים שעוסקין בבנינו של עולם כל ימיהן ואמר רבי יוחנן [10]איזהו תלמיד חכם שמחזירין לו אבידה בטביעות העין זה המקפיד על חלוקו להופכו ואמר רבי יוחנן [11]איזהו ת"ח שממנין אותו פרנס על הציבור [12]זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר ואפי' במסכת כלה [13]ואמר רבי יוחנן איזהו ת"ח שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו זה שמניח חפצו ועוסק בחפצי שמים והנ"מ למיטרח בריפתיה ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה למאי נפקא מינה למנוייה פרנס על הציבור אי בחדא מסכתא באתריה אי בכוליה תנויה בריש מתיבתא ר' שמעון ב"ל אמר [14]אלו כלים האוליירין הבאין ממדינת הים למימרא דחיורי נינהו והאמר להו רבי ינאי בני [15]אל תקברוני לא בכלים לבנים ולא בכלים שחורים לבנים שמא לא אזכה ואהיה כחתן בין אבלים שחורים שמא אזכה ואהיה כאבל בין חתנים אלא בכלים האוליירין הבאין ממדינת הים אלמא סומקי נינהו לא קשיא הא בגלימי הא בלבושי: ר' ישמעאל אומר מקפלין כו': ת"ר [4]עולת שבת בשבתו [16]לימד על חלבי שבת שקריבין ביום הכיפורים יכול אף של יוה"כ בשבת ת"ל בשבתו דברי רבי ישמעאל ר' עקיבא אומר [17]עולת שבת בשבתו לימד על [18]חלבי שבת שקרבים ביו"ט יכול אף ביוה"כ ת"ל בשבתו כשתמצא לומר לדברי רבי ישמעאל נדרים ונדבות קריבין ביו"ט וכי איצטריך קרא ליוה"כ לדברי ר"ע [19]נדרים ונדבות אין קרבין ביו"ט וכי איצטריך קרא למישרא בי"ט אמר ר' זירא כי

ואפילו במסכת כלה. פי' בקונטר' דלא רגילי בה אינשי והוא נתן בלבו לגורסה ובקדושין פי' לגריעותא בפרק האיש מקדש (דף מט:) גבי ע"מ שאני תלמיד (ד) אין אומרים כשמעון בן עזאי וכשמעון בן זומא אלא כל ששואלין אותו דבר הלכה ואפי' במסכת כלה ופי' בקונטרס אפי' במס' כלה שהיא קלה ורגילה להכא משמע (ואומר) דנקט ליה משום שאינות שיודע[8] אפי' במסכת כלה דלא רגילי בה אינשי ראוי למנותו פרנס אבל המס[9] קתני דבר אחד מתלמודו משמע אפי' לא למד אלא מסכת כלה[10] ואמר היימנה דבר אחד הרי זה חכם ומיהו בפירוש רש"י דקידושין וכן בפי' רבינו חננאל אין כתוב בהן דבר אחד מתלמודו ורבינו יצחק מפרש דהאי מסכת כלה היינו דרשות הסדורות מהלכות החג[7] כדאמרינן בלא יחפור (ב"ב כב.) רב נחמן בר יצחק ריש כלה הוה וקאמר איזהו ת"ח שראוי למנותו על הציבור באתריה כדאמר בסמוך בסמכתי' באתריה כגון שיודע להשיב בכל מקום שישאלוהו באותה מסכת אפי' במס' כלה שרגילין בה ראוי למנותו בעירו[11] אבל בגיר מהכי אין ראוי למנותו והא דהולכך לחזור ולהשמיענו בסמוך אי בסמכתיה באתריה אע"ג דבר המשמיענו כאן לפי שרוצה לחלק בין מסכת לכוליה הש"ס [12]והשתא הוי דהכא כי ההוא דקידושין (דף מט:): **הא בלבושא הא בגלימא.** הא דר' יונתן בגלימא דמשמע בפ' כל שיד (נדה דף כ.) גבי שחור כחרת ור' יוחנן אמר אלו כלים האוליירין הבאין ממדינת הים למימרא דאומכמי מינהו והאמר ר' ינאי בר' לא קשיא הא בגלימא הא בפתורי דר' ינאי בגלימא דהיא סומקי דשחורים לא הוו כדמסיק הכא אבל פתורי הוו אומכמי ולבושא חיורי: [6]**חלבי שבת קריבין ביוה"כ.** אומר ר"י דבל היכא דקתני תרי שבי דהוו בהדי הדדי אתיא כאחרים לאמרי אין בין עלרת לעלרת אלא ד' ימים בלבד והכי מפרש הש"ס בפ' בתרא דסוכה (דף נד:): ליתקע

מקבלים בהו סומקי הוו. ר' (שמעון) [ישמעאל] סבר חלבין שנתותרו ביוה"כ [אין] קריבין בשבת אבל שנתותרו מן השבת (אין) קריבין ביוה"כ, ור' עקיבא סבר לא של שבת קריבין ביוה"כ ולא של יוה"כ בשבת. וגרסינן ביומא בפרק [טרף בקלפי] א"ר אלעזר משום בר קפרא, אומר היה ר"מ איברי עולת חול שניתותרו עושה להן מערכה וסודרן אפילו בשבת. ואמרינן למאי איצטריך אפילו בשבת, הא תנינא והיום חמש. א"ר אחא בר יעקב איצטריך, ס"ד אמינא הני מילי היכא דחל יוה"כ למיהוי אחר השבת, דחלבי שבת קריבין ביוה"כ, אבל באמצע שבת אימא לא קמ"ל. אמר רבא מאן [האי דלא] חש לקמחיה, הא בכל יום תנן. ז)השתא הוא בפלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע וכו'.

אמר ר' זירא

ז) לקמן קיט. [יומא כג:], ח) ברכות מג: ע"ש, ט) [עיכוין] עט. מגילה כח.], י) [עי' יומא עז.], יא) מקוואות פ"ט משנה ה' ו', יב) מקוואות פ"ט מ"ו, יג) תענית י:, יד) קידושין מט:, טו) יומא עב., טז) נדה כ., יז) [נ"ל בשבת וכ"ל בסמוך לקמן במילתיה דרבי עקיבא ותו"ש שעתיק ת"כ עולת שבת לימד וכו'], יח) [פסחים לח. ביצה יט. כ: מנחדרין לו.], יט) [עי' תוס' לעיל כד: ופסחים נט: ד"ה וא"ל], כ) [נכ"ל פי' דס יפה וכתב הר"ן שהוא מלשון ריבדא דכוסילתא מ"ק כח. ועי' בערוך ערך רבב], כא) [דברים יז.], כב) [שמות כה], כג) [נ"ל בתוס' יח.], כד) [שיך לעיל במשנה קיג.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' בגלמי על גבי עלמי וה"מ בפנתא אבל בגילדא לית לן בה ומסר ר' מא"ל: (ב) רש"י ד"ה מוקן וכו' לענין טבילה היכא דקפיד: (ג) ד"ה תנן התם וכו' ונקט לה הכא משום: (ד) תוס' ד"ה ואפילו וכו' שאני תלמיד חכם ש"ן:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואפילו בו' והשתא הוי ההכא כי ההוא דקידושין. ועי' תפצ"ן מ"ש סימן לג:

מוסף רש"י

אל ימזוג בהן כוס לרבו. לפי שנתעצל ומתגלגלו בגיסול קדירה, אף כאן לענין הוצאת הדשן אין כבוד המלך לשרת בהן שירות אחר (יומא כג:). **חייב מיתה.** בידי שמים (שרובין צט:). **כל משנאי.** תורה אמרה לאלו קרא בפרשת ה' קנני (שם). **ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום.** נאחד מן המקומות, **ואפילו** במסכת כלה. שאין עומק בה, וכריימא היא וכך היא שנויה כלה בלא גרסה אסורה לבעלה כגלח (קדושין מט:). **האוליירין.** בלגים מתמנין מרמצאות, ל"א שם מקום (נדה כ.).

רבינו חננאל

פי' רבב, כגון קירא והילקוסתא הנודע בבבל אל חלכך ונפטא רופת וכיוצא בהם. ת"ח שנמצא רבב על בגדו חשוב ממשניאי התורה שאין בני אדם דביקין בו שלא יתלכלך מלבושם ממנו. **רבד** מלשון מרבדים רבדתי ערסי (וגו'), פי' דם יבש כדגרסינן בנדה פרק תינוקת ריבדא דכוסילתא, אמר רמי בר אבא האי ריבדא דכוסילתא עד ג' יומין לא חיין מכאן ואילך חיין. כל תלמיד [חכמים] שנמצא דם על בגדו מכורעד הוא שמא יראה ככתם. וזה הדבר אם הוא בטלית שמתכסה בה העליונה הרי זה מכוער, אבל אם הוא [בטלית] שציע תחתיו, [אומרים] דם מאכולת היא, אינשר דלא הוה ליה טלית אחרת וגנא בה. כדתניא התם הרגה מאכולת תולה, לא הרגה אינה תולה, דברי ר' שמעון בן גמליאל, וחכ"א בין הרגה בין לא הרגה תולה. ארשב"ג לדבריה אין (סוף) [קץ] לדבריהם אין סוף, לדבריי אין קץ, שאין אשה טהורה לבעלה, שאין מיטה אלא שיש עליה כמה טיפי דמים, לדבריהם אין סוף רכו'. **תנן התם** במקוואות פרק ט' אילו חוצצין בכלים הוסת והמור כו' עד על המרדעת חוצץ כו'. רבב זהו מסיני זפת. **הא דתנו'** בסיפא דהא מתניתין ר' יוסי אומר של בנאי מצד אחד חוצץ כו', פי' ר' יוחנן בנאין אילו ת"ח שעוסקין בבנייני של עולם, וקפדי על רבב שעל בגדיהן לכבסו ולהוציאו כדי שלא יהו מן המשניאין, לפיכך אפילו בצד אחד נראה חוצץ, ולא עלתה לו טבילה. אבל בגדי הבורים אם עבר מצד לצד חוצץ ואם לאו אינו חוצץ, וכן הלכה. וא"ר יוחנן איזהו ת"ח שמחזירין לו אבידה בטביעות עין, זה המקפיד על חלוקו להופכו. וכן אמרו איזהו ת"ח שממנין אותו פרנס על הצבור, זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומרה. ואיזהו שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו, מי שמניח חפצי ומתעסק בחפצי שמים. ר"ל אמר בנאין אילו אוליירין הבאים ממדינת הים. ואקשינן למימר

ח) לכאורה תמוה דהא ר"י ור"ע לא פליגי רק בתלבי שבת אי קרבין ביוה"כ אבל בתלבי חול לית מאן דפליג ועי' תוס' שם ד"ה אבל ובמל"מ בפ"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה ג' ודו"ק.

עין משפט נר מצוה

כה א ב מיי' פ"ה מהל' דעות הלכה ט ופ"ה מהלכות יסודי התורה הלכה יא:
כו ג מיי' פ"ג מהלכות מקוואות הלכה ד סמג עשין רמח:
כז ד מיי' שם הלכה ג:
כח ה טוש"ע יו"ד סי' קי רסב סעיף כא:
כט ו שו"ע יו"ד סימן קלו הסג"ה:
ל ז טוש"ע יו"ד סימן שנב סעיף ח ג:
לא ח מיי' פ"ח מהל' ממרדין ומוסקין הלכה ז סמג עשין קפ:
לב ט מיי' פ"ח מהלכות מגילה הלכה מ י:

תורה אור השלם

1 וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר:
ויקרא ו ד
2 חֹטְאֵי חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל מְשַׂנְאָי אֶהֱבוּ מָוֶת:
משלי ח לו
3 וַיֹּאמֶר יְיָ כַּאֲשֶׁר הָלַךְ עַבְדִּי יְשַׁעְיָהוּ עָרוֹם וְיָחֵף שָׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹת וּמוֹפֵת עַל מִצְרַיִם וְעַל כּוּשׁ:
ישעיהו כ ג
4 עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:
במדבר כח י

מוסף תוספות

א. בכל מקום. תוס' הרא"ש.
ב. פירש לפי הענין דלא בענין שיהא חשוב כולי האי וכו' הלכך. תוס' הרא"ש. ג. שהיא קלה. תוס' הרא"ש. ד. שהיו דורשים בהם לפני המרגדות. תוס' הרא"ש. ה. [ד]אם הוא רגיל בה יותר מכל בני העיר ראוי למנותו פרנס על הציבור. תוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

גנאי הוא לתלמידי חכמים שיצאו במנעלים המטולאים. במס' ברכות בפרק כיצד מברכין על הפירות (דף מג) תנו רבנן ששה דברים גנאי לתלמידי חכמים, אל יצא כשהוא מבושם לשוק, ואל יצא יחידי בלילה, ואל יצא במנעלים המטולאים בשוק [וכו']. **תנן התם על המרדעת חוצץ.** עיקר זאת המשנה בפרק ט' ממס' מקואות אלו חוצצין בכלים הוסת והמור כו'. ועל המרדעת חוצץ, רבן שמעון בן גמליאל אומר עד כאיסר האיטלקי. **דדאמר אביי לשאר עמא דבירושלים.** ומשכחת דברי אביי במס' יומא בפרק אמר להן המומנה (דף לז) דתנן הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתח ההיכל. תאנא בשעה שחמה זורחת ניצוצות יוצאות ממנה ווידעין שהגיע זמן קרית שמע. מיתיבי הקורא קרית שמע כו'. אמר אביי לשאר עמא דבירושלים.

רבינו חננאל (המשך)

דכלי אוליירין חיורי נינהו שהוזפת מצד אחד נודע בהן, והאמר ר' יוחנן לבנייה אל תקברוני בלבנים ולא בשחורים אלא באוליירין. אלמא סומקי נינהו. ושנינן המלבושים לבנים הן כגון מני כסותא, והגלימא כגון